

UKORIČENA VEZA DOMOVINE I DIJASPORE

U IZDANJU HMI-a IZŠAO ZBORNIK ZA 2000. GODINU:

str. 4-5

CROATIAN INFORMATION CENTRE HRVATSKI INFORMATIVNI CENTAR

Dom i svijet

ZAGREB/FRANKFURT, 7. veljače 2000. - BROJ 282

www.hic.hr/dom

NOVA VLAST IZMEĐU PREDIZBORNIM OBEĆANJA I TEŠKE GOSPODARSKE RECESIJE

Zbog obećanja dana sindikatima prije izbora vladajuća koalicija naći će se pod sve većim pritiskom

Prosvjedi su svaki dan sve izraženiji

SOCIJALA UBRZAVA DEMOKRATSKE PROCESSE

Jeli problem se umiješao Međunarodni monetarni fond koji je naložio novoj vlasti da će, ako želi novi stand by aranžman s ovom institucijom, morati postići dogovor sa sindikatima javnih služba o zamrzavanju plaća, ne na nekoliko

mjeseci, već godina. Nova vlada se tako našla između čekića i nakovnja, štrajkova i ovisnosti o međunarodnim kreditima za čije dobivanje mora ispoštovati sve uvjete koji joj se guraju na potpis.

Nastavak na str. 2-3

Šesteročlana koalicija će, po mišljenju mnogih politologa, zbog pojačanih socijalnih tenzija biti ranjiva na unutrašnjim podjelama, pa i povremenim krizama Vlade. Zbog toga će se, da bi se opravdala pred javnošću, upustiti u stalni lov na »hadezeovske vještice«. Osnovna poruka te hrvatske verzije operacije »čiste ruke« treba biti: Mi bi vam pomogli, ali ovi prije nas su bili toliko loši momci, da je to u kratkom roku nemoguće

U OVOM BROJU

KONGRES AUSTRIJSKIH NARODNIH MANJINA U GRADIŠČU:

Peta godina uspješna rada manjinskih institucija

str. 2

RAZGOVOR S LJUBOM KRASIĆEM RAVNATELJEM HRVATSKOG ETNIČKOG INSTITUTA U CHICAGU:

Smjernica sutrašnjim iseljeničkim školama

str. 2-3

POSLEDICE PRODUKCIJSKE LJENJA ROKA ZA PODNOŠENJE PRIJAVA ZA POVRAĆ STANOVA U BANJOJ LUCI:

Suspendirane zamjene i prodaja stanova u ratu

str. 4

Uvodnik

DANAS BIRAČI ODLUČUJU TKO ĆE BITI PRVI ČOVJEK DRŽAVE

Razlike nisu samo kozmetičke

Hrvatski državljani danas ponovno izlaze na izbore. Bit će to, nadamo se, kraj serije glasovanja u posljednjih mjesec dana. S obzirom na odziv u posljednjem krugu, u biračkom se tijelu osjetio umor zbog »gustoće« izlazaka na birališta.

Prvi je krug predsjedničkih izbora pokazao da je broj birača koji su izišli na birališta bio manji pet do šest posto. Prema tome bi trendu u drugome krugu trebalo očekivati da na birališta neće izići više od šezdesetak posto birača. U drugome je krugu posebno razočarala iseljena Hrvatska. Diljem svijeta ima oko 382.000 građana naše zemlje s pravom glasa. Na parlamentarne izbore 3. siječnja izišlo je tek nešto više od trećine njih. Kako su oni redovito dosad bili skloni Hrvatskoj demokratskoj zajednici, ta je stranka slabim odzivom izvan zemlje, osim u Bosni i Hercegovini, izgubila barem osam, a da je bio pun odziv - i deset mjesta na listi za dijasporu. A da danas ima u Saboru pedeset i šest umjesto četrdeset i šest zastupnika, pa još s koalicijom desnice - Hrvatske stranke prava i Hrvatske kršćansko demokratske unije - HDZ bi bio mnogo respektabilniji. Pobjednička lijeva koalicija ne bi imala ni brojčanu prednost ni političku sigurnost u Saboru. Zato za poraz dosad vladajuće stranke dio odgovornosti zacijelo snosi i dijaspora. U prvom krugu predsjedničkih izbora odziv je bio još manji. Jedva je deset posto Hrvata u dijaspori izišlo na izbore. Pretpostavlja se da su oni dali većinu glasova kandidatu HDZ-a, premda u neku ruku disidentu, Mati Graniću i manjim dijelom nezavisnom Zvonimiru Šeparoviću koji je jedini poklonio pozornost dijaspori, ali mu ona svojim glasovima nije uzvratila naklonost.

Većina birača sada razmišlja da obojica preostalih kandidata, i Dražen Budiša i Stipe Mesić, ionako pripadaju koalicijama stranaka koje su se povezale i čine zajedno pobjedničku cjelinu, pa će - bilo tko od njih da pobijedi - nijanse u ostvarivanju predsjedničkoga mandata biti kozmetičke. No, je li baš tako?

Liberal Dražen Budiša, koji iza sebe ima potporu jače koalicije, sve manje zaostaje za Stipom Mesićem. Razlika je između njih manje od deset posto. A deset posto, recimo, čini biračko tijelo hrvatske dijasporu. Liberali su svagdje u svijetu pomalo intelektualna stranka koja ima mali utjecaj na biračko tijelo, ali su vrlo važni kao ravnoteža velikim strankama, poput jezičca na vagi. Takvi su primjeri dugo godina bili u Njemačkoj, Kanadi, Australiji i drugim uvažanim demokratskim državama. Ako jednoga dana, recimo, prema procjeni hrvatskih liberala, desna opcija ponovno ojača, bude uvjerljiva, nije rečeno da se Budišini liberali neće rastati od socijaldemokrata i prikloniti toj opciji. To je i temelj sadašnje hrvatske političke desnice za poziv biračima da glasuju za njega.

S druge strane, Stipe Mesić je sam po sebi jaka ličnost, barem kao i Budiša, s manjom potporom biračkoga tijela, ali kao ličnost neposredniji i prihvatljiviji običnom čovjeku. Stipe Mesić zna pristupiti običnom čovjeku, za razliku od Budiše, liberalnog intelektualca; zna slatkorječivo u javnosti ozbiljne političke teme prevladati na prividno šarmantan način. U svakom slučaju, Mesić je veći individualac pa su mu zato ovih dana priljepili etiketu da bi kao predsjednik države bio autokrat.

O obojici kandidata ima mnogo elemenata koji bi trebali pripomoći svakom građaninu, u Hrvatskoj ili u dijaspori, kada se bude opredjeljivao za koga glasovati. Ali razlike između Budiše i Mesića nisu samo kozmetičke. A da biste i vi u dijaspori trebali glasovati, nema spora, jer zacijelo i mnogi vaši rođaci žive u Hrvatskoj te nije nevažno kome ćete dati svoj glas i u kakvu će političkom okruženju oni provesti sljedeće godine. S obzirom da se razlika u potpori kandidatima smanjuje kako se izbori približavaju, vaš glas zaista može biti odlučujući!

Andelko Perinčić

ODRŽAN KONGRES AUSTRISKIH NARODNIH MANJINA U GRADIŠĆU

PETA GODINA USPJEŠNA RADA

U subotu 29. siječnja u Oberwartu (Borta) u austrijskoj pokrajini Gradišće održan je peti - već tradicionalni - Kongres austrijskih narodnih manjina, na kojem su sudjelovali i predstavnici Gradišćanskih Hrvata - najveće i najstarije autohtone skupine koja se na prostoru Austrije doselila prije gotovo pet stoljeća. Ovogodišnja je tema bila: »Vidljiva dvojezičnost - izlazak austrijskih manjinskih jezika u javnost«. Sudionici skupa, čiji su organizatori kao i prijašnjih godina bili grad Oberwart i austrijski Centar za narodne manjine u Beču, među ostalim bili su i stručnjaci austrijske savezne i pokrajinske vlade ovlašteni za manjinsku politiku.

Rad ovoga skupa u ime Veleposlanstva Republike Hrvatske u Austriji pratio je savjetnik pri Veleposlanstvu u Beču mr. Tihomir Telišman. Nakon završetka Kongresa mr. Telišman je za Dom i svijet kazao da se u istupima i raspravama manjinskih i vladinih stručnjaka zamijetilo kako se uskoro mogu očekivati vidni pomaci u ostvarivanju dvojezičnosti Gradišćanskih Hrvata u Republici Austriji.

-Prvi od pomaka zasigurno će biti postavljanje dvojezičnih natpisa na ulazu u hrvatska naselja u Gradišću, a potom i cjelovita dvojezična topografija u dijelovi-

ma Gradišća gdje žive Gradišćanski Hrvati - istaknuo je Telišman i dodao da je u stanci Kongresa bilo i mišljenja, koja su iznosili pojedini gradonačelnici iz Gradišća, o tome kako pitanje topografije nije presudno za opstanak narodnih manjina. Reagirajući na te istupe, tajnik Hrvatsko-kulturnog društva u Gradišću gospodin Jandre Palatin istaknuo je da je postavljanje dvojezičnih tablica u hrvatska naselja u Gradišću »esencijalno, a nikako ne sporedno pitanje« u ostvarivanju manjinskih prava Gradišćanskih Hrvata koja im garantira austrijski Ustav.

U završnom su dokumentu sudionici petoga Kongresa održanog u Gradišću zaključili da je jezik uvjet opstanka narodnih manjina te da će manjinski političari zajedno s pripadnicima manjina vršiti snažan pritisak na pokrajinsku i saveznu vladu kako bi uvela dvojezične natpise u naselja i intenzivirala pismeno komuniciranje na jeziku autohtonih manjina

U završnom su dokumentu sudionici petoga Kongresa održanog u Gradišću zaključili da je jezik uvjet opstanka narodnih manjina te da će manjinski političari zajedno s pripadnicima manjina vršiti snažan pritisak na pokrajinsku i saveznu vladu kako bi uvela dvojezične natpise u naselja i intenzivirala pismeno komuniciranje na jeziku autohtonih manjina u vidu dvojezičnih tiskanica, odluka i rješenja.

U nedjelju 30. siječnja u 14 sati, u blizini romske četvrti u Oberwartu, sudionici Kongresa zajednički su obilježili petu godišnjicu smrti četvorice Roma poginulih od podmetnute bombe.

Snežana Herek

SOCIJALA

Nastavak sa str.1

S druge strane, gospodarski program koji je potpisala vladajuća šestorka prije izbora i koji je obećala ugraditi u zakonska rješenja predviđa znatna rasterećenja proračuna smanjenjem poreza (PDV-a sa 22 na 17 posto), javne potrošnje 17 posto i poreza na dohodak. Istovremeno, već ove godine, čeka nas otpлата rate vanjskoga duga od čak 1,7 milijarda američkih dolara; dugovi za osiguranu štednju u bankrotiranim bankama su oko deset milijarda kuna. Ako se tomu dodaju obećanja umirovljenicima prije izbora o isplati zaostalih 46 mirovina u skladu s odlukom Ustavnog suda, jasno je da će izdaci države ove godine biti nepodnošljivo visoki. Istovremeno sindikati računaju na veću potporu lijevih - sada vladajućih - stranaka pa povećavaju zahtjeve koje se u vrijeme vladavine HDZ-a nisu usudili ni spominjati, koliko zbog unutrašnjih prestrukturiranja, toliko i zbog ignoriranja. Naime, koliko je poznato, nakon raspada komunizma i početka rata u Hrvatskoj sindikalna je scena nekoliko godina bila u fazi prestrukturiranja, promjena imena i osnivanja novih velikih sindikata.

Zbog razarajućeg utjecaja rata na gospodarstvo sindikati su bili prilično primireni i više su imali savjetodavnu funkciju pri izradi zakona koji se tiču prava radnika nego što su bili demokratski čimbenik koji bi zahvaljujući javnom pritisku i prosvjedima stvorio kritičnu masu koja bi značajnije poboljšala socijalnu situaciju.

U posljednjih deset godina sindikati su, istina je, zahtijevali poboljšanje uvjeta rada i plaća za zaposlenike, ali su istovremeno bili svjesni kako se u ruiniranom gospodarstvu lako gube radna mjesta, kao i toga da bi štrajkovima u nekim slučajevima zadali odlučujući udarac prije stečaja nekog poduzeća. Može se reći da su se ponašali odgovorno, dok dio javnosti misli da su preka-

štrajkova značajnije su se istaknuli Sindikat strojovođa i Nezavisni sindikat zaposlenih u srednjim školama, što se prije svega treba zahvaliti građanskoj hrabrosti njihovih vođa koji su nepopustljivo pregovarali i u pričuvi uvijek držali prijatelju štrajkovima.

U veljači 1998. su pak i dva najveća sindikata SSSH i HUS primorali Vladu na donošenje sporazuma. Usglašeno je da Vlada ubuduće neće uredbama i odlukama uređivati politiku plaća, dogovoreno je značajno povećanje neoporezivoga dijela dohotka, jače sankcije za poslodavce koji ne isplaćuju redovito plaće, pojačanu kontrolu inspektorata rada i dr.

Ni sindikati nisu bili oslobođeni

Istovremeno s istjerivanjem pravde teći će proces diferencijacije u HDZ-u, gdje će, najvjerojatnije, zahvaljujući pritisku javnosti, otpasti kompromitirani kadrovi koji su naknadno ušli u stranku i glavni su krivci za njen izborni poraz. Stranka će se vratiti izvornim načelima i utemeljiteljima. Promatrači bi rekli - demokracija čini svoje

sno reagirali na samovolju i negativne trendove kada je riječ o poslodavcima i pravima radnika.

Jača uloga sindikata

Po utjecaju na radikalnije poboljšanje radničkog standarda putem

politizacije, a bivša vlast je prilično nervozno gledala na njihove aktivnosti. Često je nastojala podjelama i medijskim špekulacijama osujetiti njihovu učinkovitost. Prije izbora je SSSH pozvao članstvo da glasuje za promjene, tj. za koaliciju SDP-

Radnici su najviše ogorčeni zbog tajkunskih malverzacija

SMJERNICE SUTRAŠNJI

Sustav Hrvatskih izvandomovinskih škola Amerike i Kanade - Croatian Schools of America and Canada (HIŠAK - CSAC) - djeluje već četvrt stoljeća i danas obuhvaća 30 škola na američkom kontinentu. Prigodom dvadeset pete obljetnice djelovanja razgovarali smo s fra Ljubom Krasićem, direktorom HIŠAK-a i ravnateljem Hrvatskog etničkog instituta iz Chicaga (IL, SAD) o povijesti i sadašnjosti hrvatskoga školstva u Americi.

Prve škole početkom stoljeća

●Brojna hrvatska etnička zajednica na američkom kontinentu sudjeluje u životu Amerike više od sto pedeset godina, dok hrvatsko školstvo ondje bilježi svega dvadeset i pet godina djelovanja. S kojim ciljem i kada se počeo uspostavljati sustav hrvatskih iseljeničkih škola u SAD-u i Kanadi?

-Hrvatska je bila zemlja emigranata, a zemlje Sjeverne Amerike primale su imigrante. Te su domicilne zemlje kroz povijest hrvatskome čovjeku pružale kruh i slobodu. U Americi je djelovalo i nekoliko hrvatskih škola već u prvim desetljećima ovoga stoljeća u sklopu hrvatskih župa, no točno je da je tek prije 25 godina, u srpnju 1974., utemeljen sustav Hrvatskih izvandomovinskih škola Amerike i Kanade - Croatian Schools of America and Canada (HIŠAK - CSAC). Utemeljen je radi toga da se očuva i njeguje hrvatski kulturni identitet u multikulturalnom i gostoljubivom mozaiku Sjeverne Amerike. Prema tome temeljnom cilju definirani su pri samom osnutku i zadaci HIŠAK-a: osnivanje i koordiniranje škola hrvatskoga jezika i kulture, organiziranje seminara za učitelje, pripremanje

i izdavanje udžbenika i drugih nastavnih pomagala za učitelje i učenike hrvatskoga jezika i kulture, povezivanje hrvatskih škola međusobno diljem svijeta i, s druge strane, povezivanje hrvatskog iseljeničkog školstva sa školskim sustavima država u kojima djeluju hrvatske etničke škole.

●Jesu li hrvatski iseljenici ranijih desetljeća rado upućivali svoju djecu u hrvatske iseljeničke škole?

-Hrvatski su ljudi u Americi i Kanadi, gdje su za to imali uvjeta, pokazivali uvijek ozbiljno zani-

hrvatski. Tako je to bilo negdje do pred Drugi svjetski rat. Ali, početkom sedamdesetih godina u cijeloj Americi i Kanadi djelovalo je svega nekoliko dopunskih škola ili tečajeva hrvatskoga jezika. Kada je 1974. utemeljen HIŠAK, prve četiri škole članice (New York, Toronto, Hamilton, Chicago) već su nakon nekoliko tjedana dobile pojačanje (Detroit i Los Angeles). Zahvaljujući sustavnu radu, organizaciji, pomagalima i pomoći koju je HIŠAK pružao, stale su nicati nove hrvatske škole u svim većim hrvatskim zajednicama u Kanadi i Americi, kao u Chicagu,

iz Sydneyja i okolice već 23 škole.

Deklaracija o imenu i statusu hrvatskoga jezika

●Koliko je sustav HIŠAK koristio iskustva međunarodnih institucija koje su se bavile školstvom djece migranata, a koliko je surađivao s mjerodavnim ustanovama domicilnih zemalja?

-Međunarodne veze hrvatskih iseljeničkih škola bile su vrlo poticajne za naš rad. HIŠAK je tako razvijao dobru suradnju s drugim etničkim i jezičnim skupinama u Kanadi i Americi te u drugim krajevima svijeta. Ta međuetnička i međukulturna suradnja dobila je određeni poticaj i zamah osobito u povodu stote obljetnice kanadske nezavisnosti šezdesetih godina i dvjestote obljetnice američke nezavisnosti sedamdesetih godina.

Broj HIŠAK-ovih škola popeo se do 1984. godine na više od 100 u Kanadi, Americi, Europi i Australiji. Time je bio pripremljen dobar put i sazrela potreba da se organiziraju međunarodni seminari za učitelje hrvatskih škola. Tako je nastojanjem HIŠAK-ova središnjeg odbora, u kojem su bili Ljubo Krasić, Ante Beljo, Gojko Šušak i Vinko Grubišić, te uz potporu kanadske vlade organiziran Prvi međunarodni seminar hrvatskoga jezika i folkloru 1984. godine. Seminar je održan na Laurentian Universityju u Sudburyju u Kanadi od 7. do 15. srpnja. Nastupilo je više od 40 predavača, stručnjaka i iskusnih jezičnih učitelja iz Kanade, Amerike, Australije, Švedske, Njemačke, Argentine i Švicarske, koji su se odazvali i došli

Na Prvom međunarodnom seminaru od 7. do 15. srpnja 1984., koji je održan na Laurentian Universityju u Sudburyju u Kanadi, donesena je poznata »Declaration on the Name and Status of the Croatian Language« (Deklaracija o imenu i statusu hrvatskoga jezika). Deklaraciju je potpisalo 57 predstavnika hrvatskih ustanova i udruga. HIŠAK ju je poslao s popratnim pismima europskim, australskim, američkim i kanadskim vladama, sveučilištima, knjižnicama, jezičnim i jezikoslovnim institutima

manje za hrvatski jezik i bolje upoznavanje hrvatskih kulturnih vrednota kako bi, s jedne strane, svojoj djeci omogućili što jednostavnije svladavanje materinskoga jezika i, s druge strane, upoznali svoje američke i kanadske sugrađane s hrvatskom kulturnom baštinom. Tako se u hrvatskim župama koje su osnovane u prvim desetljećima ovoga stoljeća i koje su imale svoje župne škole gotovo redovito učio i

Clevelandu, Milwaukeeju, Vancouveru, Edmontonu, Calgaryju, Sudburyju, Kitcheneru, Sault Ste. Marieju u Winnipegu. Za dvije godine broj škola je porastao sa šest na više od dvadeset, a za četiri godine - do 1978. - HIŠAK je već imao 55 škola. Te se godine u sustav HIŠAK-a uključilo i 12 škola iz Australije pa HIŠAK mijenja službeni naziv u Hrvatske škole Amerike-Australije-Kanade. Godine 1979. u HIŠAK-u su

UBRZAVA DEMOKRATSKE PROCESSE

NOVA VLAST - IZMEĐU PREDIZBORNIH OBEĆANJA I TEŠKE GOSPODARSKE RECESIJE

HSLŠ. Potpisali su sporazum s koalicijom da će se umirovljenicima vratiti mirovine koje im je dodijelio Ustavni sud te da će se povećati neoporeziva osnovica za plaće, uz istovremeno jamstvo za potpise kolektivnih ugovora. Lider SSSH Davor Jurić je odmah nakon izbora zaprijetio prosvjedima ako se nova Vlada ogлуši o potpisano. SSSH je zatražio povećanje najniže plaće sa 1500 na 1800 kuna.

Prijetnja prosvjedima

Znakovito je da je već u razdoblju između izbora i dolaska nove vlasti uočena pojačana aktivnost sindikata i veće radničko nezadovoljstvo izraženo uličnim prosvjedima. Radnici već ističu da novu Vladu čeka vruća sindikalna godina i da će se, ako ne izvrši ono što je obećala prije izbora, suočiti s masovnim radničkim prosvjedima. Koliko ima u tome stvarne prijetnje, a koliko stjecanja pregovaračkih pozicija u smislu javnog pritiska, ne može se odmah reći, ali brak iz računa koji je pred izbore sklopila pobjednička koalicija s sindikatima čini se da će doživjeti prvi veliki test za nekoliko tjedana. Ostaje nam vidjeti hoće li novi vladajući blok uspjeti pomiriti najavljenja veća socijalna izdvajanja i bučno predstavljene mjere za gospodarski rast. I predsjednički su kandidati u predizbornoj kampanji podilazili biračima najviše na pitanju socijalnih prava i ispravljanja socijalnih nepravdi. Najavili su da će biti jamac čovječnije i socijalno pravednije Hrvatske. S druge strane, sindikati postavljaju svaki dan nove uvjete. Zatražili su od Vlade da osigura zaradene plaće i da hitno riješi nelikvidnost. Isto tako ih zanima da se sada nakon smjene vlasti omogući uvid u stvarno stanje gospodarstva, pogotovo u bankarskom sektoru, kao i to koliko je kapitala izneseno iz Hrvatske nezakonitim poslovima tajkuna. Nova Vlada, rastrzana između predizbornih obećanja i stvarnoga stanja u gospodarstvu, svjesna je da joj sat otkucava što se tiče socijalnog mira. Uza sve lijepe riječi i pohvale od strane svijeta malo je vjerojatno da će to pratiti i izdašnija financijska potpora bez koje je nemoguće osjetno poboljšati standard i smanjiti nezaposlenost. Najbolji dokaz za to je najava MMF-a da će, kada se razmotre svi potezi nove Vlade,

Masovni prosvjedi su se pokazali kao najdjelotvornije sredstvo protiv poslodavaca

Radnici već ističu da novu Vladu čeka vruća sindikalna godina te da će se, ako ne izvrši ono što je obećala prije izbora, suočiti s masovnim radničkim prosvjedima. Koliko ima u tome stvarne prijetnje, a koliko stjecanja pregovaračkih pozicija u smislu javnoga pritiska, ne može se odmah reći

Sindikalna šarolikost i mnogobrojnost

U proteklih se deset godina profiliralo nekoliko većih sindikata s respektabilnim brojem članova i potporom granskih sindikata. Tu je u prvom redu Savez samostalnih sindikata Hrvatske koji ima 710.000 članova, a u njega je učlanjen Sindikat metalaca hrvatske, Sindikat tekstila kože obuće i kože i gume, Sindikat zaposlenih u poljoprivredi, Samostalni sindikat u djelatnostima energetike, Samostalni sindikat graditeljstva Hrvatske, Sindikat trgovine, Sindikat strojovođa Hrvatske, Sindikat željezničara Hrvatske, Sindikat umirovljenika itd. Ukupno su u SSSH učlanjena 22 granska sindikata koja svojim djelovanjem pridonose afirmaciji sindikalnih stečevina i razvijaju socijalni dijalog u RH, i to na načelima tripartizma. Ovaj je sindikat član i Europske konfederacije sindikata (ETUC) i Međunarodne konfederacije slobodnih sindikata (ICFTU).

Druga značajna sindikalna udruga je Hrvatska udruga sindikata (HUS) koja ima ukupno 220.000 članova, a organizirana je i na županijskim razinama putem članstva granskih sindikata. Članovi su im Granski sindikat graditelja, Granski sindikat nafte i kemije, HUS-hrane, tekstila i drva, Granski sindikat trgovine, Granska udruga sindikata metalaca-HUS itd. Respektabilna sindikalna udruga je i Konfederacija nezavisnih sindikata Hrvatske (KNSH), koja je član Sindikalne zajednice Alpe-Jadran i Foruma Europske konfederacije sindikata. Iznimno jak sindikat je Koordinacija hrvatskih sindikata javnih službenika i namještenika, koji ima 80.000 članova i pokriva sve grane javnih djelatnosti. I Matica hrvatskih sindikata javnih službi pokriva manje-više sva područja iz sektora javnog rada. Na kraju, još postoji i Udruga radničkih sindikata Hrvatske, koja ima nešto manji broj članova, ali i jak javni utjecaj.

Predsjednik SSSH Davor Jurić nije dao novoj Vladi sto dana poštete

prvi aranžman moći potpisati tek sredinom godine, i to na samo 250 milijuna USD. Šesteročlana koalicija će, po mišljenju mnogih politologa, zbog pojačanih socijalnih tenzija biti ranjiva na unutrašnjim podjelama, pa i povremenim krizama Vlade. Zbog toga će se dvije glavne koalicijske stranke - SDP-HSLŠ - da bi se opravdale pred javnošću, upustiti u lov na »hadezevske vještice«. Osnovna poruka te hrvatske verzije operacije »čiste ruke« treba biti: Mi bi vam pomogli, ali ovi prije nas su bili toliko loši momci, da je to u kratkom roku nemoguće. Istovremeno će teći proces diferencijacije u samom HDZ-u, gdje će, najvjerojatnije, zahvaljujući pritisku javnosti, otpasti kompromitirani kadrovi koji su naknadno ušli u stranku i glavni su krivci za njen izborni poraz. Stranka će se vratiti izvornim načelima i utemeljiteljima i tako pročišćena pokušati iskoristiti slabosti među vladajućom šestorkom. Promatrači bi rekli - demokracija čini svoje.

Željko Rebić

ISELJENIČKIM RAZGOVOR ŠKOLAMA

podijeliti svoje znanje i iskustvo s brojnim sudionicima seminara.

Drugi međunarodni seminar za učitelje hrvatskoga jezika ponovno je održan na Laurentian Universityju u Sudburyju od 21. do 29. lipnja 1998. godine. Seminar je još više približio i povezao Ameriku, Kanadu, Europu i Australiju, jer su zajedno proveli dane intenzivna rada i studija učitelji HIŠAK-ovih škola i drugi uglednici s triju kontinenta.

●Hrvatski ljudi okupljeni oko HIŠAK-a, može se zaključiti iz vaših riječi, dali su vrlo značajne prinose očuvanju hrvatskoga duhovnog i kulturnog identiteta na sjevernoameričkome kontinentu, ali i etničkoga, zar ne?!

-To neka procjenjuju drugi, ja jedino skromno svjedočim da mi koji smo živjeli u slobodnome svijetu - nismo šutjeli. Primjerice, na tom Prvom međunarodnom seminaru od 7. do 15. srpnja 1984., koji je održan na Laurentian Universityju u Sudburyju u Kanadi, donesena je poznata »Declaration on the Name and Status of the Croatian Language« (Deklaracija o imenu i statusu hrvatskoga jezika). Deklaraciju je potpisalo 57 predstavnika hrvatskih ustanova i udruga. HIŠAK ju je poslao s popratnim pismima europskim, australskim, američkim i kanadskim vladama te svim vodećim sveučilištima, knjižnicama i jezičnim i jezikoslovnim institutima, ustanovama i udrugama diljem svijeta. Deklaracija je, kako se vidi iz pristiglih odgovora, izvršila snažan utjecaj na mnoge, uključujući i najveće udruženje za slavističke studije u Americi - American Association for the Advancement of Slavic Studies. Nakon toga American Association for the Advancement of Slavic Studies promijenilo je svojo

podijeliti svoje znanje i iskustvo s brojnim sudionicima seminara.

»srpsko-hrvatsku« politiku i 1985. uveo hrvatski u popis službenih jezika.

●Nakon povećanja broja hrvatskih iseljeničkih škola sedamdesetih i osamdesetih godina, devedesetih se zamjećuju stanovite promjene. Kakvo je danas (brojčano) stanje hrvatskoga školstva u Sjevernoj Americi?

-U SAD-u i Kanadi potkraj 98./99. školske godine bilo je 30 hrvatskih škola koje je pohađalo 2719 učenika u 155 razreda, u kojima je predavalo 159 učitelja. Sve škole hrvatskoga jezika i kulture u Kanadi i Americi - izuzev triju - vode hrvatske katoličke župe i misije. Izuzeci su: škola Hrvatskoga kulturnog centra u Chicagu, ali i nju je osnovala Misija i djeluje i danas u uskoj suradnji sa župom Bl. Alojzija Stepinca; zatim škola u Hrvatskom centru Alojzija Stepinca u East Lakeu kod Clevelanda u državi Ohio te škola u Ottawi u Kandi, koja je također donekadno djelovala u sastavu hrvatske župe.

Godine 1999. u SAD je djelovalo samo devet škola hrvatskoga jezika i kulture za pučkoškolce. Ali u posljednje vrijeme naglo raste zanimanje odraslih za hrvatski jezik pa su u više

gradova otvoreni za njih posebni tečajevi (St. Louis, Buffalo, Chicago, Washington DC, Richmond, Ottawa i dr.). HIŠAK-ov ured u Chicagu daje svima potrebne upute i šalje knjige. Za razliku od Amerike, neka mjesta u Kanadi, kao Toronto, Mississauga, Hamilton ili Vancouver, imaju hrvatske škole s više stotina učenika.

Jezik je u hrvatskim školama integracijsko sredstvo učenja i poučavanja. Tu se, naime, ne uči samo hrvatski jezik nego se na njemu uče i poučavaju i drugi predmeti - povijest, zemljopis, vjeronauk, glazba.

Iz cijelog našeg razgovora o radu dopunskih HIŠAK-ovih škola, kao i iz brojnih istraživanja o dvojezičnom i višejezičnom školovanju, slijedi jasan zaključak da učenje hrvatskoga jezika u sredinama drugih jezika - bez obzira na sve teškoće i otpore koji taj studij prate - ima mnogovrsne dobre plodove. Prvo, znanje jednoga jezika više obogaćuje i osobu i državu; drugo, učenje baštinstvenih jezika poboljšava međuljudsko i međunarodno razumijevanje; treće, učenje dodatnoga (stranog ili baštinstvenog) jezika u najranijoj dobi ne utječe

Učenje hrvatskoga jezika u sredinama drugih jezika ima mnogovrsne dobre plodove

negativno na dijete i njegov razvoj; četvrto, djeca koja pohađaju dvojezičnu nastavu pokazuju pozitivniji odnos prema školi i redovitiji su na nastavi; peto, potrebno je potpuno uranjanje u jezik od najranije dobi da bi se postigla lakoća i potpuno vladanje jezikom.

Rečeni zaključci našega razgovora, koji su i ovdje nabrojani plodovi rada hrvatskih iseljeničkih škola, zbroj su iskustava i rezultat provjera i studija naših poštivovanih učitelja. Ti su zaključci ozbiljan izazov današnjim prosvjetnim sustavima mnogih sredina (uključivši napokon i školski sustav matične države Republike Hrvatske), ali mogu postati i korisna smjernica kako pristupiti sutrašnjim iseljeničkim školama. Tu su i druga pitanja usko vezana uz rad hrvatskih škola, za i protiv dvojezičnog i višejezičnog obrazovanja te posebno razlike između kanadske i američke politike u odnosu prema baštinstvenim jezicima vlastitih građana i novih useljenika.

Vesna Kukavica

Iako su Srbi Banju Luku etnički očistili najrepresivnijim metodama, čini se da će međunarodna zajednica učiniti sve da u srcu RS zaviži višetničnost i multikulturalnost

Svi prognanici i druge osobe koje su istjerane iz stanova nakon 30. travnja 1991. imaju pravo podnijeti zahtjev za povratak, čije je ostvarenje - jamči Visoki predstavnik Wolfgang Petritsch - neupitno! Sve posljedice zamjena i prodaja time su pravno suspendirane!

Biskup Franjo Komarica najglasnije je zagovornik povratka Hrvata

SUSPENDIRANE ZAMJENE I PRODAJE STANOVA U RATU

KOJE SU POSLJEDICE PRODULJENJA ROKA ZA PODNOŠENJE PRIJAVA ZA POVRAT STANOVA U BANJOJ LUCI

Rok za podnošenje prijave za povrat stanova na koje postoji stanarsko pravo na području Bosne i Hercegovine pod srpskim nadzorom ponovo je produljen - do 19. veljače 2000. godine. Svi prognanici i druge osobe koje su istjerane iz stanova nakon 30. travnja 1991. imaju pravo podnijeti zahtjev za povratom, čije je ostvarenje - jamči Visoki predstavnik Wolfgang Petritsch - neupitno! Sve posljedice zamjena i prodaja time su pravno suspendirane! Na protjeranim vlasnicima je da podnesenim zahtjevom očituju svoju volju prema svome vlasništvu. Istodobno, pravo na povrat ostale imovine - kuća, poslovnih prostora i ostaloga - ostaje vremenski neograničeno.

Zahtjev za povrat stana može uime nositelja stanarskoga prava podnijeti i član njegova kućanstva ili njegov opunomoćnik s ovjerenom punomoći (za ljude u inozemstvu punomoć mora ovjeriti veleposlanstvo BiH). Zahtjev se podnosi općinskom uredu Ministarstva za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske, u dva primjeka, osobno ili poštom, najbolje s povratnicom. U zahtjevu treba precizno navesti osobne podatke nositelja prava, podatke o stanu (adresa, veličina, davatelj stana, po mogućnosti ugovor o korištenju stana i potvrdu o prebivalištu u to vrijeme), kontakt-adresu izbjeglice, datum namjeravnoga povratka i eventualno punomoć za drugu osobu.

Suspendiranje i deložacije
U informaciji Visokoga predstavnika kaže se da ovlašteni organ mora prihvatiti na navedeni način sročeni zahtjev bez traženja novih dokumenata. Na podneseni zahtjev ne plaća se nikakva pristojba. Odluka o zahtjevu mora se donijeti najkasnije 30 dana nakon njegova zaprimanja, a odluka o njemu proslijediti podnositelju u roku od osam dana.

Politika međunarodne zajednice bolno se dotaknula srpskog entiteta u BiH. Borba za odgađanje rješenja zaoštrila se potkraj prošle godine. Dana 10. studenoga Narodna skupština RS donijela je odluku kojom se deložacije izvesnih osoba suspendiraju do 1. travnja 2000. godine. Visoki predstavnik stavio je ubrzo tu odluku izvan snage, pa čak i zabranio da se uobičajeno objavi u službenim

Dragan Vuleta, pomoćnik ministra za izbjeglice i raseljena lica

Statistike upućuju na postojanje velikog interesa Do kraja siječnja 2000. u RS podneseno je 63.509 zahtjeva za povrat imovine (u što se uglavnom ubrajaju privatne kuće, poslovni prostori i slično) i 22.200 zahtjeva za povrat stanova na koje postoji stanarsko pravo. Ukupno je napušteno oko 68.000 stambenih jedinica. Doneseno je 10.341 »imovinskih« rješenja, a u posjed svoga vlasništva ponovno su došle 3673 izbjeglice. Također, doneseno je 1680 rješenja za stanove, od kojih su 294 stana vraćena u posjed vlasnicima stanarskoga prava. Postupak je ubrzan otkako Ministarstvo raspolaže tom imovinom i otkako je Visoki predstavnik donio zakonska rješenja. Najviše je zahtjeva predano do 19. lipnja prošle godine, kada je istjeo prvi rok za predaju, a nakon toga je pristigao određen broj zahtjeva vlasnika koji su zamijenili ili prodali svoje nekretnine a nisu znali da se postupak može vratiti na početak. Računa se da ima oko 5000 prodanih i zamijenjenih nekretnina. »Nismo zadovoljni dinamikom, osobito za 1998., ali sada su stvari ubrzane, osobito u Banjoj Luci«, kazao je Vuleta.

UKORIČENA SPONA DOMOVINE I DIJASPORE

U IZDANJU HMI-a IZIŠAO NOVI ISELJENIČKI ZBORNİK

Naslovnica Zbornika

Hrvatski iseljenički zbornik 2000., sa sažecima na engleskome i španjolskome jeziku, izišao je iz tiska početkom ove godine i ima 12 tematskih cjelina koje se sastoje od 50 samostalnih autorskih priloga i stotinjak

dokumentarnih fotografija. Iz samog naziva tematskih cjelina - Domovina, Znaci vremena, Kroatistički obzori, Gospodarstvo, Mostovi, Dijaspore (Ljudi i događaji), Duhovnost, Znanost, Žrtve rata, Sport, Prikazi i recenzije te Virtualna Hrvatska - dade se zaključiti kako Zbornik donosi dojmiviju impresiju o aktualnim vezama dijaspore i domovine. Sadržaj Hrvatskog iseljeničkog zbornika ove godine povezuje, s više ili manje informacija, 21 državu svijeta. Uz klasično izdanje ovogodišnji Matični ljetopis ima i elektronsku inačicu i to na CD-romu i web-stranice na adresi http://www.zbornik.hr.

Poglavlje pod nazivom »Virtualna Hrvatska«

Poseban dio posvećen je utemeljitelju hrvatske države dr. Franji Tuđmanu

Iz samog naziva tematskih cjelina - Domovina, Znaci vremena, Kroatistički obzori, Gospodarstvo, Mostovi, Dijaspore (Ljudi i događaji), Duhovnost, Znanost, Žrtve rata, Sport, Prikazi i recenzije te Virtualna Hrvatska - dade se zaključiti kako Zbornik donosi dojmiviju impresiju o aktualnim vezama dijaspore i domovine

Među hrvatskim knjigama tiskanim u svijetu osobito su veliku čitanost u ovome stoljeću postizali hrvatski kalendari, almanasi i razni godišnjaci, pa ih možemo bez ikakve dvojbe smatrati popularnim iseljeničkim knjigama proteklih desetljeća. Naime, oni su u pravilu praktični, poučni, zabavni, ali i informativni te aktualni za svakoga kao pučko štivo. Na tom je tragu Uredništvo Hrvatskog iseljeničkog zbornika 2000. iz mnoštva pristiglih radova izdvojilo tek jedan broj tema iz različitih područja ljudske djelatnosti, od kulture do sporta.

Pokrivena sva područja iseljeničke stvarnosti

Tako osobitu pozornost privlači opsežan tekst dr. Ante Čuvala pod naslovom »Hrvatska dijaspora u SAD-u uoči trećeg ti-sudjelca«. Ljubo Kراسić piše o sustavu Hrvatskih izvan-domovinskih škola Amerike i Kanade - Croatian Schools of America and Canada - koji djeluje već četvrt stoljeća i danas obuhvaća 30 hrvatskih škola na američkom kontinentu. Dokumentarna izložba, održana jesenas u Melbourneu pod naslovom »Neispricana priča«, bavi se doprinosom hrvatskih doseljenika razviku države Viktorije u posljednjih 150 godina, iz koje autorica Marija Tence izdvaja niz povijesnih zanimljivosti o hrvatskoj etničkoj zajednici.

Velika pozornost manjinama

Dr. Ante Laušić iznosi sažetu preglednu povijest hrvatskih dodira s Venezuelom, kao onih koji su nastali davno prije Drugoga svjetskog rata, tako i onih do kojih je došlo poslije Drugog svjetskog rata. Dr. Ivan Cizmić analizira većinu hrvatskih društava u pokrajini Magallanes u Čileu koja su osnovana pod pokroviteljstvom »Hrvatskog dobrotvornog društva«, koje se za vrijeme stoltjednog djelovanja iskazalo kao pravi dobročinitelj i promicatelj bogatog društvenog i kulturnog života tamošnje hrvatske etničke zajednice. Diana Vukušić piše o aktualnim zbivanjima u Hrvatskoj zajednici u Švedskoj. Hrvanje Salopek analizira položaj hrvatskih autohtonih manjina u sedam europskih država: Austriji, Mađarskoj, Italiji, Češkoj, Slovačkoj, Rumunjskoj i SR Jugoslaviji. O znamenitim hrvatskim prirodoslovcima u svijetu piše dr. Ivan Herak. Dr. Danijel Labaš izvještava o selištvu iz stotinu zemalja, i tako redom.

Marina Matković

HRVATI BOKE KOTORSKE U VELIKOM BROJU PROSLAVILI BLAGDAN SVOGA ZAŠTITNIKA SV. TRIPUNA

POTVRDA OPSTANKA I SAČUVANOGA NACIONALNOG IDENTITETA

»Ej, dopusti, Velji Bože, nek se za tolik niz stoljeća, koliko je do sada minulo trenutaka, godimice razvija slavodobitni ovaj Stijeg, a sveđer u slozi, sreći i ljubavi«. Tako glasi pohvala Sv. Tripunu, koju ponavlja mnoštvo vjernika okupljenih u kotorskoj katedrali na 3. veljače, dan zaštitnika kotorske biskupije. Dok se širom Hrvatske slavi svetog Blaža, zaštitnika liječnika i kožara, »koji oslobađa svake bolesti grla i drugih zala«, osobito zaštitnika Dubrovnika kojeg ondje zovu sv. Vlaho, na isti dan se Kotorom razlijeva neopisiva radost blagdana Sv. Trupuna. Jutarnju misu u crkvi Svete Marije (ili kako tu crkvu popularno zovu - crkva Blažene Ozane, zbog tijela blaženice koja ondje počiva) služio je dakovački pomoćni biskup msgr. Duro Gašparović, govoreći o Sv. Tripunu kao mladiću nadahnutom vjeronom kojom je svjedočio Kristov nauk. Sv. Tripun rođen je u prvoj polovici trećega stoljeća u Kampsadi (mala Azija); pragonio ga je rimski prefekt Akvilin, smrtno mučio i osudio na smrt. Pred smrt je sv. Trpun kazao mučiteljju: »Moje tijelo je u tvojim rukama, ali duh ne. Služenje Bogu, pa i sama smrt po sebi je nagrada za mene.« Godine 809. njegovo mučeničko tijelo bi preneseno u Kotor, a kotorski plemić Andrija Saracenis podiže njemu u čast crkvu okružga oblika. Taj hram propade vjerojatno u požaru negdje u 10. stoljeću, a do 1166. bi podignuta nova crkva, na tri lađe, u romantičnom slogu, najstarija građevina na Jadranu rađena za katedralu.

Katedrala Sv. Tripuna povijesni je svjedok pripadnosti Boke zapadnoj kršćanskoj civilizaciji

slučno kao u Španjolskoj i Italiji, izvodi se vrlo ozbiljno, svečano i otmjeno. U igri se zrcale dva sloja: obredni, koji simbolizira obnavljanje života i oslobađanje od grijeha, te laički dio, koji je ispletan figurama veriga, vrtloga i sidara. U 17.30 sati u katedrali je započela koncelebrirana misa koju je vodio metropolit i nadbiskup splitski Ante Jurčić, a uz brojne svećenike i redovnike služili su je još i šibenski biskup Ante Ivas, hrvatski biskup Slobodan Štambuk, nadbiskup barski Zef Gaši i barski biskup u miru Petar Perkočić. Ove je godine katedrala izgledala svečanije jer su nakon više godina obnove skinite unutrašnje skele te su obnovljene stijene bljesnule punim sjajem. No, obnova započeta prije više od dvadeset godina bit će završena tek za osam mjeseci. Nakon postavljanja poda (kamen iz Splita) i još niza radova na sakristiji i zvoniku, svečani blagoslov obnovljene katedrale bit će 17. rujna.

Skupe domovine

»Osim toga, ove godine očekujemo euharistijski kongres i krizmu koju će mladi iz svih župa primiti u Kotoru«, kazao je za »Dom i svijet« biskup Ilija Janjić. Ocjenjujući trenutačni položaj katolika na području biskupije, otac Janjić je kazao da je crnogorska vlada prema njima otvorena i u katolicima vidi »most prema Zapadu«. »Pomoogli su nam prije dvije godine darovavši za obnovu katedrale 200.000 njemačkih maraka u gotovini te prošle godine još oko 40 tisuća. Otvorenost se vidi i po činjenici da su nam omogućili

Osobito je svečano bilo poslijepodne kada je ispod dvaju masivnih kamenih zvonika koji stražare na ulazu u portal crkve započela veličanstvena procesija tripundansko-ga kola, glasovite Bokeljske mornarice 809.

upostavu Caritasa te otvaranje podružnice HKD-a »Napredak«. Mediji korektno prenose naše poruke, premda bismo mi željeli da smo više prisutni u javnosti, kazao je biskup Janjić. Biskup Janjić je izrazio zadovoljstvo što je Republika Hrvatska prije mjesec dana otvorila konzulat u Kotoru kazavši da u kontaktu s matičnom domovinom Hrvata time još više olakšani. Međutim, kritizirao je visinu konzularnih pristojbi kazavši da su često nedostizne stvardu Hrvata u Crnoj Gori. »Da bi ovdášnji Hrvat dobio domovnicu, treba platiti 160 DEM, a putovnicu 240 DEM, što je puno više od jedne mjesecne plaće. Ako putovnicu trebaju za cijelu obitelj (za dijete putovnica stoji 116 DEM), to ovdje malo tko može platiti. Vidite, otvaranje konzulata nije sve što Hrvatska može učiniti za ove nezaposlene i oslabljene Hrvate. Hrvatska ne smije sebi dopustiti takvo ponašanje, osobito prema istočnim dijelovima svoje dijaspore. Mi uglavnom o tome šutimo, ali ne bismo smjeli«, kazao je biskup kotorski Ilija Janjić te završio ovim riječima: »Pozdravljam Vas i zahvaljujem se na Vašoj brizi. Pozdravljam i sve iseljene Bokelje koji s nostalgijom slave svoga sveca po svijetu i misle na svoju Boku obdarenu time ljepotama: prirodnom, kulturnom i ljepotom svetosti.«

Ivo Lučić

HRVATSKA U NOVOME VREMENU

Nedavno je u podrumu Muzeja za umjetnost i obrt, u prostorijama restorana »Dragec«, održano predstavlanje knjige »Hrvatski obiteljski objeda«, koju su zajedno napisali poznati zagrebački restorator Drago Vukušić i Božica Mirić, Hrvatski obiteljski objeda, Zagreb, Adria servis, 1999, 391 str., s ilustracijama). Riječ je o drugom dijelu gastronomske trilogije, koji kalendarski donosi prijedloge za hrvatske kuharice i kuhare kako od godišnjeg doba do godišnjeg doba ponuditi obitelji dobru, zdravu, raznovrsnu hranu iz bogate riznice tradicionalne hrvatske kuhinje.

Praktično i korisno

Za svako godišnje doba nudi se mjesec dana receptata za obiteljski ručak - juha, glavno jelo s prilogom i salatom, desert. Treći bi dio, prema riječima iz predgovora, trebao proširiti tu sezonsku ponudu. Nadalje se ističe da »knjiga koju imate u rukama se razlikuje od onoga što danas nalazimo na hrvatskom 'kulinarskom tržištu'. Temeljena na tradiciji hrvatske kuhinje i našim vlastitim dugogodišnjim iskustvima (obiteljskim, nastavnici i ugostiteljskim), ova knjiga nudi nešto novo, praktično, korisno i potrebno svakoj domaćici, svakom restoratoru i svakoj kuhinji organizirane, kolektivne prehrane.«

Praktično i korisno u svakom slučaju. Jer, nakon tek dviju stranica uvodnoga teksta slijede recepti - sastojci, način pripreme, vrijeme pripreme, kalorijska vri-

vedu knjige. Francuska kuhinja, talijanska kuhinja, bliskoistočna kuhinja, kineska kuhinja... Sve su to priznate kulinarske i kulturološke kategorije. Čak i kulturno tako heterogene zajednice poput SAD-a danas promiču »American Cuisine« (ili nekoliko vrsta »American Cuisine«). Postoji li hrvatska kuhinja? Riječ je o pitanju na koje često nailazim u američkim krugovima, pitanju na koje nije lako odgovoriti jer ono zasijeca u samu bit problema što je Hrvatska i što je hrvatska kultura. A Hrvatska i hrvatska kultura bogat su mozaik, na što nas podsjećaju već i riječi hrvatske himne »Lijepa naš«. Hrvatska je i Zagorje i Prigorje, i Slavonija i Baranja, i Lika i Gorski kotar, i Kvarner i Istra, i Dalmacija i Zagora. Hrvatska su i tamburica i sopele, i kolo i lindo, i kajkavski i čakavski i štokavski, i Marulić i Brezovački, i Franičević i Galović. I bregi i školji. Pa tako i štrukli i brodet. Knjiga koja je pred nama na vrlo jednostavan način, bez bilo kakva teoretiziranja ili raščlambi, iznosi »na stol« mozaično hrvatsko bogatstvo, izraz našega gastronomskog suvereniteta, koji se, netko će reći (nakon teoretiziranja i raščlambi), zasniva na ovakvoj ili onakvoj posuđbi iz krajeva preko propusnih »rubova Hrvatske« (posuđujem termin od Slobodana Prosperova Novaka), no što sve s istim veselim prihvaća i probavlja nas općehrvatski želudac i povijesno nepristrani želuci naših analiza neopterećenih gastronomskih gostiju. I

Gastronomski suverenitet

jednost - oživiljen lijepim crtežima istaknutih hrvatskih umjetnika Stjepana Gračana, Kristine Jeić, Zlatka Kesera, Rudija Labaša, Marijane Munger i Matka Trebotića. I to je sve. Nema čak ni bilježaka o piscima.

Novo? I toga zaista ima, i to zapravo u starom ruhu. Rijetko koja kuharica donosi nuputke za tako jednostavne stvari, kao što su kako ispravno i dobro skuhati krumpir ili rižu, ili ispeći kravice, što baš i nije lako kao što će vam reći svaki onaj koji se razočarao kad su mu se kravice rasprsnule u lice, a trik je u tome da ih treba nakratko prokuhati! Novost je i u velikom broju onih naoko jednostavnih a opet tako ukusnih bakinih jela za koja baka nije trebala recepte, ali koja se gubili u vremenu »sofisticiran« ili industrijalizirane ponude: kompot od jabuka sa suhim šljivama, jabuke u košulji, ljevanci, prežgana juha, bazlamača, ili moj osobni omiljeni izbor - medeni žganci. Ne znači da u knjizi nema stvarno gurmanskih »umjetnina« - srmeći crmorn vinu, baranjski paprikaš, pirjana divlja patka, slatki srmeći hrbat ili maštovita i meni došad nepoznata torta »Večeslav Holjevaca«, složeni desert, hrvatski odgovor poznatoj Schiller Torti. Ili spomenimo pak neka tradicionalna remek-djela kao što su savijača od kruha, savijača od krumpira ili pileći ujašak.

Postoji li hrvatska kuhinja?

To ne priječti autore da ne podsjetje na postojanje izvora gotove i polugotove hrane, »umjetnih začina« (razne fante, vegete, pekmez od rajčica i sl.), što se sve može stvaralacki »ukopčati« u tradicionalne recepte. Ta ikonoklastička pragmatičnost ipak nije smela prikazivače knjige, među kojima se našao i uvaženi povjesničar umjetnosti i kulture Vladim

tako bi se možda moglo zaključiti da knjige tima Vukušić-Mirić predstavljaju dragocjenu građu za buduće opsežnije studije o hrvatskom kulinarstvu, odnosno o hrvatskom kulinarskom identitetu i suverenitetu.

Vegeta i Šuker

Narodi se poznaju po svojim herojima. Pogledamo li samo američke etničke zajednice, spoznajemo da se Poljaci poznaju po kobasicama, Iraci po pivu, Talijani po pizzi, Meksikanci po tacosima, Hrvati po tamburici. Možda je i to signal da naš gastronomski suverenitet nije osobito dobro očvršćen izvan granica domovinske Hrvatske. U New Yorku postoji niz vrhunskih hrvatskih restorana koji se svi službeno vode kao »talijanski« - Vila Berulia, San Giusto, Trovatore, Marcella. U New Orleansu svjetski poznat riblji restoran »Drago's« nudi savršenu eklektičku morskku kuhinju uz originalne kreacije na temelju morskog žilva Meksičkog zaljeva. No, ako tradicionalna hrvatska kuhinja (koja, kako smo dali naslutiti, još nije znanstveno određena) nije prodrila u svijet, i mi imamo junake kojih se ne treba stidjeti, a koji pripadaju upravo onom polusvijetu umjetnih ili poluimovinskih prehranbenih tvorevina kojima Vukušić i Mirić možda prvi put daju izvjesni »glanc« kulturnološkoga digniteta. Vozite li se s LaGuardije ili Kennedyja na Manhattan, Sikh, Pakistanac ili Dominikanac za upravljačem taksjia uskoro će vas zapitati odakle ste. Kad kažete da ste Hrvat, nije isključeno da ćete čuti: »Ahhh, Cruvazzia-Vegeta! Vegeta, cedevita, kinderlada - bijeli su vitezovi našega prehranbenog identiteta. Danas se pojavljuju, uz Kraseve bombonijere, čak i u malim mjestima američkoga juga koja usprkos svoje nedavno stečene mondenosti ipak nisu New York ili Washington. U svijetu newyorških taksiista naš prehranbeni suverenitet ipak ima konkurenciju jednoga našeg drugog suvereniteta, što uopće i nije loše. Nakon svjetskog nogometnog prvenstva, pa sve do danas, možda ste čuli i ovo: »Ahhh, Crvattia-Sssuker!«

Hrvatska i hrvatska kultura bogat su mozaik, na što nas podsjećaju već i riječi hrvatske himne »Lijepa naš«. Hrvatska je i Zagorje i Prigorje, i Slavonija i Baranja, i Lika i Gorski kotar, i Kvarner i Istra, i Dalmacija i Zagora. Hrvatska su i tamburica i sopele, i kolo i lindo, i kajkavski i čakavski i štokavski, i Marulić i Brezovački, i Franičević i Galović. I bregi i školji. Pa tako i štrukli i brodet

Vladimir P. Goss

ZANIMLJIVOSTI

»Kad mrtvi zapjevaju« u programu najboljih komedija svijeta. Hrvatski film »Kad mrtvi zapjevaju« redatelja Krste Papića, u produkciji Jadran-filma i Hrvatske televizije, dobio je još jedno priznanje u svijetu. U Hollywoodu je programski odbor za festival filmskih komedija od 400 prijavljenih filmova odabrao 18 za službeni natjecateljski program, a među njima je i navedeni naš film. Festival Umjetnosti filmske komedije održat će se u Aspenu u Coloradu od 9. do 13. veljače i smatra se najvećim festivalom filmske komedije u svijetu.

Izbor za pjesmu Europe 19. veljače u Opatiji. Izbor hrvatske pjesme za pjesmu Europe »Dora« održat će se 19. veljače u Opatiji. Među 320 prijavljenih pjesama za nastup u Stockholmu 13. svibnja borit će se njih 26. Ovogodišnja »Dora« trajat će jednu večer, prenositi će je HRT, a dan prije na TV programu bit će emisija o proteklih osam godina toga natjecanja. Glasovanje će se provesti putem županijskih TV središta HRT-a, a za vrijeme ocjenjivanja bit će prikazan dokumentarac o prošlogodišnjem nastupu Doris Dragović u Izraelu. Hrvatska je pjesma 17. (od 24 skladbe), a ove će se godine prvi put izdati kompilacija svih pjesama Eurosonga koja će se distribuirati u 24 zemlje i šire. Srpski hakeri vode »hladni rat« protiv Hrvatske. Internet stranice Monitora, hrvatskih novina koje izlaze na Internetu, napala je tzv. tajna hakerska organizacija iz Srbije »Crna ruka«. Naši računalni stručnjaci pretpostavljaju da je riječ o hakerima koji odlično poznaju računalni sustav Linux. Nije učinjena velika šteta, već su nepoznati hakeri vjerojatno htjeli pokazati da mogu srušiti web stranice Monitora. »Crna ruka« navodno je tajna hakerska organizacija iz Srbije i već se pročula s nekoliko upada na hrvatske web-stranice, među kojima i na one zagrebačkog Vjesnika.

Za 50 godina - milijun Hrvata manje

Eurostat, statistički ured EU navodi u svom najnovijem izvješću Hrvatsku kao »jednu od 14 europskih zemalja u kojima ima sve manje stanovnika, najmanje od 1945.« U Hrvatskoj se rada osmero novorođenčadi na 1000 ljudi, a umire ih 10 na isti broj. Hrvatska je zbog toga, navodi se u EU, veoma zabrinuta zbog toga trenda koji bi, nastavili li se, za 50 godina smanjio broj Hrvata za čitavi milijun.

Film »Bogorodica« na Dublinskom festivalu.

Hrvatski je igrani film »Bogorodica« redatelja Nevena Hitreca, u proizvodnji Maxima filma i Hrvatske televizije, pozvan na 15. dublinski filmski festival koji će se održati od 6. do 16. travnja u Irskoj. Film »Bogorodica« dobitnik je Velike zlatne arene kao najbolji film Pulskega festivala 1999. te zlatnih arena za najbolju glavnu mušku i glavnu žensku ulogu. Redatelj Neven Hitrec dobitnik je nagrade »Brezak« kao najbolji debitant festivala.

Fond kotorske Franjevačke knjižnice na disketama

Da bi knjige kotorske Franjevačke knjižnice bile što dostupnije istraživačima i znanstvenim radnicima, u tamošnjem se franjevačkom samostanu pristupilo računalnoj obradi cjelokupnog knjižnog fonda. Po riječima fra Dinka Vlašića, gvardijana samostana Sveta Klara, do sada su na disketama pohranjeni podaci o 9000 knjiga. Franjevačka knjižnica u Kotoru jedna je od najstarijih i najpoznatijih knjižnica u Crnoj Gori. Osnovana prije više od tri stoljeća, raspolaže s više od 30 tisuća knjiga. U njoj se, među inim, nalazi i 45 inkunabula, zatim više benvenata iz 10. i 11. stoljeća i starih manuskripta.

Hrvatski obrtnici posjećuju njemačke kolege.

Trinaest članova Hrvatske obrtničke komore (HOK) predvođenih predsjednikom HOK-a Stjepanom Šafranom doputovalo je u radni posjet Središnjem savezu obrtničkih udruga Njemačke. Za članove hrvatskog izaslanstva u središnjici njemačkih obrtnika u Berlinu organiziran je seminar. Na skupu je hrvatskim obrtnicima približen način organiziranja njemačkih obrtnika kao dio provedbe partnerskog projekta između HOK-a i Obrtničke komore za München i Novu Bavorsku. Istodobno je bilo riječi o oblicima suradnje tog saveza sa saveznom izvršnom i zakonodavnom vlašću u Njemačkoj. Izaslanstvo HOK-a posjetilo je i Veleposlanstvo RH u SRNJ gdje se sastalo veleposlanikom dr. Zoranom Jašićem. Razgovaralo se o mogućnostima konkretnog povezivanja hrvatskih obrtnika i njemačkog gospodarstva.

Izabrala i priredila: Nataša S. Beširević

SAN JE VEĆINE MLADIH DA SE VRATE, ALI I ZAPOSLE

U POSJETU HRVATSKOJ MATICI ISELJENIKA DANNY JARČAN, POVRATNIK IZ KANADE

Prije nepuna dva mjeseca iz kanadskog grada Saskatoona, u kojem obitava 150 Hrvata, u pradomovinu je stigao mladi diplomirani sociolog Danny Jarčan.

-Tata mi se trajno vraća u domovinu pa želim biti s njim - iskreno će Danny. Otac mu je dragovoljac Domovinskog rata, odmah se nakon izbijanja rata stavio na raspolaganje jedinoj domovini Hrvatskoj. Napominje kako trenutačno otac obnavlja staru obiteljsku kuću u Jablanovcu kod Donje Bistre, u koju se kani useliti nakon povratka. - U Saskatoonu moj otac ima kovino-tokarsku tvrtku, čije će poslovanje u manjem opsegu prenijeti u Zagreb. Do oćeva povratka u Zagreb i završetka obiteljske kuće Danny se smjestio kod tete.

-Ovdje mi je super i puno mi je ljepše i toplije nego u Kanadi, koja je previše hladna. Već sam se dobro integrirao u hrvatsko društvo, što mi i nije bio nekakav problem budući da sam se stalno družio s Hrvatima, a i često sam dolazio u Hrvatsku - kaže ovaj simpatični mladić koji bi volio da mu je ovdje cijela obitelj, ali, nažalost, majka je ostala u Kanadi jer su se roditelji razveli. Pripovijeda kako mu malo nedostaju prijatelji iz Kanade s kojima se stalno dopisuje putem Interneta.

Simpatičan govor

-Htio bih ovdje ostati i naučiti što više o Hrvatskoj i Hrvatima. Što se tiče jezika i kulture, moram priznati da svaki dan nešto novo naučim. Tako sam, primjerice, saznao što se smatra pristojnim, što nepristojnim u društvu, odnosno kada čes nekoga osloviti s ti, a kada s vi. Moj bratić Dado mi je živio rječnik i svaki me dan nečemu nauči - priznaje Danny. Kaže kako se poneki iz njegova društva znaju nasmiati njegovu hrvatskom jeziku. »no većina me razumije i simpatično im je kako govorim«. Prijatelji imaju zabumijeva-

Sve ću učiniti da ostanem trajno

Uvjeren sam da bi se u Hrvatskoj dobro osjećali svi mladi raseljeni Hrvati koji se žele vratiti na svoje ognjište. Jedino treba donijeti odluku o povratku i pozitivno razmišljati. Nije dobro gledati samo negativne stvari, one se ionako mogu popraviti

nja za njega, na čemu im je on doista zahvalan.

Istiće kako ovdje nije morao puno mijenjati svoje navike jer mu je poznat hrvatski mentalitet, a i kuhinja.

S obzirom da Danny želi ostati u Hrvatskoj, odlučio je ovdje odslužiti i vojni rok kako bi se nakon izlaska mogao tu zaposliti.

-Za dva tjedna obuci ću vojnu odoru i vjerujem da će mi to biti prigoda i za usavršavanje hrvatskoga jezika. Tamo neću imati nekoga kraj sebe koji će mi govoriti kako se neka riječ kaže na engleskom jeziku, pa ću stoga bolje naučiti govoriti, a nadam se da će tako biti i s pisanjem.

-Za boravka u Hrvatskoj primijetio sam kako ljudi teško žive i to je uistinu žalosno, no nadam se boljem. Vjerujem

u prosperitet naše domovine jer da nije tako, ne bih ni došao ovdje. Priznajem da je tata utjecao na moju odluku o dolasku u Hrvatsku, ali nikada nije rekao da moram živjeti ovdje. Znam da bi mi pomagao gdje god bih bio, ali ja volim i želim biti u Hrvatskoj - veli Danny. Uz završeni studij sociologije osposobljen je i za poslove u carinskoj upravi, pa bi u budućnosti i na tim poslovima mogao raditi. - Pokušat ću sve učiniti da ovdje ostanem raditi - napominje on. Pripovijeda kako pozna dosta naših iseljenika u Kanadi koji bi došli u Hrvatsku, ali se boje doći jer dovoljno ne poznaju situaciju.

Zahvaljujući HMI-u upoznao domovinu

-Vjerujem da bi promijenili mišljenje kada bi došli u Hrvatsku i sagledali sve mogućnosti koje se ovdje pružaju. Kada bi došli kao turisti, zasigurno bi bili oduševljeni prirodnim ljepotama Hrvatske, baš kao što sam i ja bio oduševljen kada sam ovdje dolazio. Posebice mi se u sjećanje »urezao« dragovoljni rad »Task force« koje je Hrvatska matica organizirala 1994. u Ravnom. Taj prekrasni krajolik i dragi ljudi, zauvijek će mi ostati u lijepom sjećanju. Stoga bih ponovno volio posjetiti Hercegovinu i obići taj kraj gdje smo mi mladi iz iseljeničva dragovoljno radili i lijepo se zabavljali. Nedavni posjet Slavoniji, točnije Vinkovcima, također me oduševio. Tamo sam se uistinu osjećao kao u svom rodnom gradu Saskatoonu. Bio sam zahvalan ocu što me odveo u kraj gdje se borio jer sam oduvijek želio bolje upoznati Slavoniju i njezine ljude koji su nam širom otvorili vrata.

Uvjeren sam kako bi se u Hrvatskoj dobro osjećali svi mladi raseljeni Hrvati koji bi se vratili na svoje ognjište. Jedino treba donijeti odluku o povratku i pozitivno razmišljati. Nije dobro gledati samo negativne stvari koje se i onako mogu popraviti - veli Danny.

Tekst i snimka Željka Lešić

ODRŽAN BAL GRADIŠČANSKIH HRVATA U BEČU

U ZNAKU ATRAKTIVNIH »HRVATSKIH TENORA«

Pod pokroviteljstvom bečkog gradonačelnika Michaela Haupla i njegova zamjenika Bernharda Goerga, u subotu 29. siječnja u hotelu »Schoenbrunn« u Beču održan je tradicionalni Hrvatski bal Gradišćanskih Hrvata. Nazočne je pozdravio predsjednik Hrvatsko-gradišćanskog kulturnog društva u Beču Ivan Domnanović istaknuvši značaj njegovanja kulture, običaja i hrvatske vlastitosti koju Gradišćanski Hrvati ljubomorno čuvaju već gotovo pet stoljeća u Austriji.

Na početku bala je folklorni ansambl Gradišćanskih Hrvata »Graničari« iz Fileza izveo polusatni prigodni program

hrvatskih narodnih pjesama i plesova. Glavna atrakcija večeri bila su tri »hrvatska tenora« - Vili Rešetarić, Slavko Ninčić i Joško Vlašić - koji su oduševili razdragane posjetitelje. Bal u hotelu »Schoenbrunn« je uz dobru glazbu Big banda RTV-a Zagreb, kojim je ravnao Miljenko Prohaska, solistice Zdenke Kovačiček te glazbenog sastava »Bečari« potrajao do jutra. Na balu su bili i hrvatski veleposlanik u Austriji dr. Ivan Ilić, savjetnik za Gradišćanske Hrvate u veleposlanstvu RH u Beču mr. Tihomir Telišman, ministar savjetnik za gospodarstvo Slavko Begić, hrvatski konzul prof. Ivan Rožić, zastup-

nica »zelenih« u austrijskom parlamentu Terezija Stoišić te mnoštvo Gradišćanskih Hrvata i Hrvata koji žive i rade u Beču.

U austrijskoj metropoli od početka godine do fašnika na programu je više od 300 balova. Beč je domaćin i dvaju tradicionalna balova: nakon bala Gradišćanskih Hrvata, 26. veljače održat će se Hrvatski bal u organizaciji Hrvatsko-austrijske zajednice za kulturu i sport iz Beča te pod pokroviteljstvom veleposlanstva RH u Austriji i Stalne misije RH pri OEES-u i UN-u u Beču.

Snežana Herek

Oglašavanje

Cjenik oglasnog prostora:
1/8 (114x83 mm) = 1.600 Kuna
1/4 (114x170 mm) = 2.800 Kuna
1/2 (230x170 mm) = 4.800 Kuna
1/1 (230x340 mm) = 8.800 Kuna

Mali oglasi:
Do najviše 30 riječi = 150 Kuna
Uokvireni mali oglasi = 200 Kuna
Za oglašivače iz dijaspore, ugovaranje i naplata u ino-

zemnoj valuti preko njemačke marketinške agencije
AGENCIJE:
Njemačka:
Eurorevije GmbH, Rotlintstr. 6, 60316 Frankfurt
Telefon: 00 49 (69) 94 35 99 15, Telefax: 00 49 (69) 94 35 99 35
Hrvatska:
Europromocija d.o.o., Radićeva 32/2, 10000 Zagreb
Telefon/Fax: 00 385 (1) 48 13 886

DOM I SVIJET - POSEBAN PRILOG INOZEMNOM IZDANJU VEČERNJEG LISTA - OSNIVAČ I IZDAVAČ: HRVATSKA MATICA ISELJENIKA I HRVATSKI INFORMATIVNI CENTAR - ADRESA UREDNIŠTVA: TRG STJEPANA RADIĆA 3, 10000 ZAGREB, TEL/FAX: 3851 6113 263. E-MAIL: dom@hic.hr - WEB STRANICE: http://www.hic.hr/dom

GLAVNI UREDNIK:
Mario Petrović
ODGOVORA:
Ante Beljo

UREDNIŠTVO: Željka Lešić (koordinatorica), Ivana Rora (BiH), Željko Rebić (gospodarstvo), Vesna Kukavica (kultura), Nataša Beširević (zanimljivosti); GRAFIKA: Večernji list; LEKTORICE: Snežana Drkulec-Igrec i Diana Šimurina-Šoufek; PRDELOM I TEHNIČKA OPREMA: Kristijan Zinjaja, Saša Bijelić i Denis Antičević; UNOS PODATAKA I WEB STRANICE: Ivana Kunović; MARKETING: Kata Oreč;

Biosaner - Proizvodi koji su osvojili svijet!

Znanost je bezbroj puta dokazala opravdanost i učinkovitost Biosanera u liječenju svih vrsta bolesti i bolesti kostiju. Biosaner - mišićne i pločice najbolja su zaštita. To potvrđuju zadovoljni klijenti iz 12 arapskih zemalja.

Danica Jarić
Kuvajt, KUVAJT

"Kada sam prvi put došla u Kuvajt, osjećala sam se kao u inozemstvu. Nisam znala ni riječi arapski, a ljudi su me gledali kao da sam iz drugog svijeta. Ali, kada sam došla u biosaner, osjećala sam se kao da sam došla kući. Sve je tako jednostavno i učinkovito. Nakon nekoliko dana, osjećala sam se bolje i jače. To je za mene bilo velika pobjeda. Biosaner je za mene najbolja zaštita. To potvrđuju zadovoljni klijenti iz 12 arapskih zemalja."

Tama Pili - Kinnalu
Oman, OMAN

"Kada sam prvi put došla u Oman, osjećala sam se kao u inozemstvu. Nisam znala ni riječi omanjski, a ljudi su me gledali kao da sam iz drugog svijeta. Ali, kada sam došla u biosaner, osjećala sam se kao da sam došla kući. Sve je tako jednostavno i učinkovito. Nakon nekoliko dana, osjećala sam se bolje i jače. To je za mene bilo velika pobjeda. Biosaner je za mene najbolja zaštita. To potvrđuju zadovoljni klijenti iz 12 arapskih zemalja."

Geopatski program razvijen u skladu s najnovijim znanstvenim saznanjima i tehnologijom. **BIOSANER** - MIŠIĆNE I PLOČICE NAJBOĽJA SU ZAŠTITA. TO POTVRĐUJU ZADOVOLJNI KLIENTI IZ 12 ARAPSKIH ZEMALJA.

Mjesto: Karlovačka 17, 60000 Frankfurt, Tel: 069 45 60 97

NARUĐBENICA

Izaberite vrstu proizvoda koji vam treba i označite ga znakom X.

☐ Biosaner - mišićna zaštita	☐ 100000	☐ Biosaner - pločice	☐ 100000
☐ Biosaner - mišićna zaštita	☐ 200000	☐ Biosaner - pločice	☐ 200000
☐ Biosaner - mišićna zaštita	☐ 300000	☐ Biosaner - pločice	☐ 300000
☐ Biosaner - mišićna zaštita	☐ 400000	☐ Biosaner - pločice	☐ 400000
☐ Biosaner - mišićna zaštita	☐ 500000	☐ Biosaner - pločice	☐ 500000

Preporučujemo vam

Geopatski program razvijen u skladu s najnovijim znanstvenim saznanjima i tehnologijom.

Imena i prezimena potpisati potpisom, abecednim redom, u velikim slovima

Ime i prezime _____	Ime i prezime _____
Ulica _____	Ulica _____
Grad _____	Grad _____
Država _____	Država _____
Telefon _____	Telefon _____
Godina _____	Godina _____

Ukupna cijena: _____

Telefonirajte duže platite manje!
S GTS-Adria to je moguće.

Telefonirajte u domovinu za samo 63 pl/min* (uključujući porez na dodanu vrijednost i opremu za prijem.)

Telefonirate li poslovno ili privatno čisto u domovinu? Iznajmljujete li neki fiksni telefonski broj? Tada je najbolje GTS-Adria kao najbolji komercijalni uslugi je besprijekorna, nema provizije, ne morate plaćati prijelazak, uključujući koda i koda klijenta. Na komercijalnim telefoniranjem broj: 0 800 0 90 90 90 sva informacija dobivate na materijalnoj jastučiću!

GTS Esprit
SERVICIJOM THE NEW EUROPE.

*GTS-Adria

VELIKI USPJEH NEDELJKA MAJDANDŽIĆA, HRVATSKOG PODUZETNIKA IZ FRANKFURTA

BIOSANER OSVOJIO SVIJET

Prije petnaest godina Nedeljko Majdandžić imao je u rukama liječničku dijagnozu svoje bolesti: čir na želucu, bolest kostiju i artriza koljena. Prema uputama liječnika, liječenje je trebalo trajati dugo pa je do izlječenja odlučio krenuti drugim putem. Oduvijek se zanimao za parapsihološke pojave, a osobna ga je dijagnoza natjerala da se u potpunosti posveti alternativnom iscjeljivanju te, posebice, traženju uzroka brojnim oboljenjima koje ni službena medicina ne poznaje. Tako su udareni temelji tvrtke »Biosaner« koja danas u Njemačkoj proizvodi vlastite proizvode poznate u cijelome svijetu. Oni su neobična izgleda, a sve ih je osobno izumio i patentirao upravo Majdandžić. Testirao ih je na tisućama oboljelih od raznih tumora, migrenskih glavobolja, bronhitisa, bolesti kostiju, proširenih vena, nesаницe...

Proučavajući podzemne tokove vode došao je do neporecivih dokaza da smo svi danas okruženi geopatogenim zračenjima koja godinama u ljudskom tijelu, neprimjetno, uvjetuju stvaranje brojnih bolesti.

-Bio sam siguran da smo svakodnevno izloženi nevidljivim zračenjima pa sam odlučio napraviti posebne uređaje koji će sprječiti njihovo djelovanje na ljudski organizam. Tako su nastali prvi proizvodi tvrtke »Biosaner«, koje sam zbog oblika i tehničkih svojstava nazvao antenama. Danas ih proizvodimo u više veličina, a one su najbolja zaštita od svih štetnih zračenja u boravišnim ili uredskim prostorijama. Poslije sam im dodao proizvode manje veličine, ali slična oblika, koje svatko od nas može nositi na lančiću oko vrata ili u džepu, i danas ih sve proizvodim u Njemačkoj pod strogim nadzorom i prema europskim standardima - kaže Majdandžić.

Čir je nestao

Naravno, potpuno je izlječio svoju bolest kostiju, a s prestankom pušenja i prelaskom na zdravu hranu i čir je nestao sam od sebe. No, kako bi se uvjerio u ispravnost svoga puta, nastavio je liječenje neobičnih bolesti osoba koje ga okružuju.

-Kći je oboljela od iščašenja kuka, a nakon brojnih pokušaja, službena joj medicina nije mogla pomoći. Preuzeo sam rizik njena oporavka na sebe i tada sam se uvjerio i u postojanje bioenergije koja je početkom osamdesetih godina bila tabu tema. Kćer sam izlječio pa je na red došla suprugina migrena i sinov bronhitis. Kako je cijela moja obitelj bila bolesna, bio sam siguran da smo izloženi geopatogenim zračenjima. Sanirajući prostor u kojemu živimo, antenama koje sam izumio uspio sam izlječiti sve

bolesti u obitelji. Tada su počeli pozivi prijatelja, rodbine i bespomoćnih od kojih je i službena medicina digla ruke - priča Majdandžić i pojašnjava: -Ta zračenja, koja nastaju od podzemnih voda, nisu štetna samo za ljude već i za životinje i biljke. Psi nikad neće leći na takva

Biopulsar - privjesak, najbolji je osobni zaštitnik od elektromagnetnog zračenja

Biosaner-antene (pločice) najbolja su zaštita od geopatogenih zračenja

mjesta, a cvijeće na njima neće rasti. Ono što je posebno važno: ako čovjek spava iznad takvih mjesta, ne može se odmoriti, obnoviti svoju snagu. Zračenja su nevidljiva, ali se mogu izmjeriti mikrovalnim detektorom i specijalnim rašljama.

»Biosaner« u Kuvajtu

Prema tvrdnji vlasnika tvrtke »Biosaner«, samo su dva načina da takva zračenja izbjegnemo. Ili da se na tom mjestu više ne zadržavamo ili da se od zračenja zaštitimo. Upravo Biosaner-antene, biopulsar-privjesci i ostali program proizvoda omogućuju izvanrednu zaštitu od zračenja.

Svoje je proizvode Nedeljko Majdandžić dosad prodavao najviše u Njemačkoj, Sloveniji i Hrvatskoj, ali je nedavno dogovorio prodaju cijeloga »Biosanerova« programa u 12 arapskih zemalja. U Kuvajtu, gdje je boravio prije nekoliko mjeseci na poziv osobe iz ministarstva zdravlja i

S Kuvajčankom kojoj je migrena nestala već nakon jednoga tretmana rezonatorom Nedeljka Majdandžića

Savjeti i telefonom

Biosaner-antena djeluje kao prijamna i odašiljačka antena. Kada do nje dopru zračenja iz patogenih zona, u njoj se pobuđuju vlastita titranja koja patogene zračenja pretvaraju u UKV područja koja ne mogu prodrijeti u organizam. Antene se postavljaju u pod, ispod ležaja na kojemu spavate ili u uglove boravišnih prostorija. Osim podne antene, zanimljiv je proizvod viseća piramida koja harmonizira prostor te biopulsar koji se može nositi na lančiću kao privjesak. Više o cijelom programu možete saznati ako naručite neki od proizvoda Biosanera, a uz pisane upute za rukovanje Nedeljko Majdandžić savjetovat će vas osobno telefonom ili dolaskom u vaš dom. Svoje upite možete postaviti na telefon u Frankfurtu: 069 45 60 97.

ekologije, održao je niz predavanja, nakon kojih je potpisao vrijedan višegodišnji ugovor. Demonstrirajući vrijednost svojih proizvoda, sasvim je osvojio bogate kuvajtske šejke.

-U arapskim zemljama gotovo i ne postoje alternativni načini liječenja, a spomenuli su mi samo jednu osobu koja liječi bioenergijom. Održao sam predavanje na dosad najvišoj razini i bio ugodno iznenađen zanimanjem. Kuvajt je sav pod podzemnim vodama i tamo očekujem velike rezultate koji će potvrditi najvišu kvalitetu proizvoda »Biosaner«.

Mario Pečec